

BİLİM KÜLTÜR VE EĞİTİM

Açık tabut

Dr. Öğr. Üyesi. Defne Türker Demir
İKÜ İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü

Game of Thrones dizisinin ilk bölümleri düşük bir tempoyla başladı ve tarihten esinlenmiş, hatalarla dolu bir dizi izlenimi verdi. Neyse ki seyretmeyi bırakmadım, çünkü 2011de, "dizilerin altın çağı"nda yayına başlayan bu roman uyarlaması, ilk sezonun ortasında baş karakterin ölmesiyle, izleyiciyi şaşırtmaya başladı. İlerleyen yıllarda kısa ismiyle GOT global bir tutkuya dönüştü ve bu fantastik edebiyat uyarlaması son derece popüler bir dizi konumuna tırmandı. Her sezonu heyecanla beklendi ve 8. sezonunuyla ekranlara veda ederken, çoktan izleyicilerin gündelik dilinde diziyi göndermeler yerini almıştı.

Gençler dizinin aksiyon yönünü, sosyal medya ölen karakter sayısını dikkate değer bulurken, benim için dizinin çarpıcı yönü, çizilen karakterlerin gerçekliği oldu. Fantastik bir uyarlamada gerçeklik derken değinmek istediğim, dizi karakterlerinin, gerçek hayatta karşımıza çıkan insanlara, kusurlulukları ile olan benzerlikleri. Roman türünün bir anlatı formatı olarak amacı, okuyucuya özdeşlik kurabileceği karakterler sunmaktır. Bu dizide ise karakterler, roman formunun bize tanıtmak istemeyeceği, gündelik hayatımızda karşılaştığımız ödümüzü patlatacak, empati kurmayı beceremeyeceğimiz, kendimizi yerine koymak istemeyeceğimiz, eylemlerinin gerekçelerini anlamlandıramayacağımız karakterler. Kısacası yalnızca ölmekle kalmıyor bu karakterler. Hepsisi o kadar kusurlu, o kadar hatalı, o denli kötücül ki, bu halleriyle onların yerinde olmaktan, empati kurmaktan kaçınacağımız kadar "insan"lar.

GOT'un epik öyküsü sonlandığında hayranlar bu boşluğu nasıl dolduracaklarını düşünürken iyi haber geldi; bu kez de olay örgüsünde sıkça değinilen, geçmişin ibret öykülerini barındıran, söz konusu kusurlu karakterlerin birkaç kuşak öncesine odaklanacak yeni bir dizi için planlama başlamış. İster franchise deyin, ister postmodern çoklu evren, izleyiciler için iyi haber.

Böyle böyle *House of Dragon* isimli bu spin-off dizinin de ilk sezonu bitti, geldik ikinci sezona. Daha GOT evreninden şiddetin grafik hallerine, ensest dahil tabuların devrilmesine alıştık. Ancak bu sezon yok yere öldürülen bir çocuk bedeninin sergilenmesi meselesi bir başka çocuk bedenini çağırıyordu bana. Kurgudaki acı çeken ailenin kendileri için çok güçken, minik ölü bedeni uğradıkları haksızlığı görünür kılmak için, cenaze töreninde açık bir tabutla ifşa etmeleri, kurban olma durumunun altını çizmeleri -her ne kadar bunu politik bir amaçla yapsalar bi-

le- çok yaralayıcı. Dizideki ölü çocuk 4-5 yaşında. Batılı olmanın gereği mavi gözlü, sarışın.

Ölü beden

Bu kurgusal ölünün aklıma getirdiği bir başka ölü beden. Benim belleğime kazınmış diğer ölü beden, gerçek bir kişinin bedeni. Bu beden siyah. Oysa fotoğraflarından, bu ölünün etnik kimliğini anlamak olası değil. Çünkü değil siyah-beyaz, insana da benzemiyor, hayvana da, bilinen herhangi bir yaratığa da. Fotoğraftaki yüz bir canavarın yüzü. Uğradığı canavarca davranışlarla bedeni bu dünyada var olmayan bir yaratığa dönüşmüş. Aimé Césaire'in "Discourse on Colonialism" ("Sömürgecilik Üzerine Söylem") isimli makalesinde anlattığı thing-ification (nesneleştirme)nin beden bulmuş hali bu beden. Yine Césaire'in değindiği boomerang (bumerang) teorisinin bir resmi. Karşısındakine hayvan gibi davranmak için kendilerini hayvana dönüştürmüş olmalı bu caniler. 14 yaşında

Emmett Till ve annesi Mamie Till

kadar insanlıklarını kaybetmişler.

İsmi Emmett Till. Kaybolan çocuk günlerce suda kaldıktan sonra bulunduğu, annesi açık tabut konusunda ısrarlı. Anlamakta önce güçlük çektiğim bir tercih. Bu şiddeti görünür kılmak arzusu tehlikeli değil mi, sıradanlaştırılmaz mı şiddetin sonuçlarını? Ama beden sıradanlaşabilecek gibi değil. Kabuslardan çıkmış. Ve çağdaş kurgudaki gibi, 1955'teki gerçek cenazede insanlar maruz kalıyor bu şiddetin dönüştürdüğü bedene. Kurbanın sergilenmesi, acının bu en grafik hali, sağlar mı çok geç kalmış bir empatiyi?

İki beden. Biri kurgusal, diğeri gerçek. Biri küçücük ve Batı algısında güzel. Diğeri de genç. Ancak, siyah olduğu için algıda güzel değil. Kendine yapıları yansıttığı ölçü-

Bugün açık tabut zamanı. Tiksindir-mek, korkutmak veya asla normalize etmek değil amaç. İnsanların sonuçları görmesi gerek. Bu ölümler doğal değil. Normal hiç değil. Bir türün diğerini katlederek, kendi içindeki çirkinliği sergilediği gün bugün. Hayvanların kan içinde bozulmuş bedenleri görülmeli. İnsanlığın geldiği durumun resmi bu bildiğimiz hiç bir canlıya artık benzemeyen bedenler.

de, bu beden artık korku verici. Kurgudaki, güzelliği nedeniyle, maruz kaldığı durumla ötekini isyana çağıran bir beden. Gerçekte, düşürüldüğü korku verici halle insanların dehşete düşürürken, ırkçı şiddetin en tiksindirici halini gözler önüne seren bir beden. Ve bunu göze alan, acısında bunca cesur bir anne. Emmett Till'in annesi. Mamie Till.

Toplu itlaflar

Hepimizin bildiği üzere, geçtiğimiz aylarda çıkan yasa ile sokak köpekleri ölüme mahkum edildi. Yasa koyucular, toplumumuzun Batı hayranlığına da güvenerek Batıdaki gibi hayvanların barınaklarda zehirli iğne ile "uyutlacağı" savladılar. İhaleler çoktan sonuçlanmış, zehir alınmış. Ama yasa çıkar çıkmaz barınakların yakınlarından haberler gelmeye başladı, itlaf edilip toplu mezarlara yığılmış hayvan bedenleri. Ve bu çukurlara doldurulmuş bedenler "şefkatle uyutulmamış". Nekropsiyeye gerek duyulmayacak biçimde belli başlarına gelen. Kesici ve delici aletlerle, hınçla, nefretle katledilmiş bu hayvanlar. Korktuğum geliyor başımıza. Bu yasayı dayanak olarak sokaklarda ve barınaklarda başlayan bir katliam var. Adeta bir *Purge*1 dehşetin ve şiddetin yasalaşıp tek günle sınırlı kalmadığı. Ve sokaklardan kaybolan hayvanlar, vahşi biçimde, adeta bir oç alma duygusuyla yok edilen savunmasız canlılar, yeni yasanın kalkanı kullanılarak.

Bugün açık tabut zamanı. Tiksindir-mek, korkutmak veya asla normalize etmek değil amaç. İnsanların sonuçları görmesi gerek. Bu ölümler doğal değil. Normal hiç değil. Bir türün diğerini katlederek, kendi içindeki çirkinliği sergilediği gün bugün. Hayvanların kan içinde bozulmuş bedenleri görülmeli. İnsanlığın geldiği durumun resmi bu bildiğimiz hiç bir canlıya artık benzemeyen bedenler.

1 James DeMonaco 2013 yapımı Arınma Gecesi filminde, ABD'de her yıl 12 saatlik bir sürede her türlü suçun yasal olduğu bir distopyaya götürüyor izleyiciyi.

